Formele de plural din limbă, care calcă regula velarizării prin labiale, *veşmînte*, *mormînte* arată care era singularul acestor forme, care pot fi comparate cu nişte plurale precum *sabii*, *corabii*. Abia după schimbarea desinenţei de neutru plural *-uri* cu *-e* avînd loc schimbarea şi a vocalei din rădăcină. De fapt, credem că, în situaţiile aflate în discuţie, modificarea a plecat de la forme: *urîciune* > *uriciune* şi apoi *urit* > *uri*, *răutate* > *reutate* > *reu* etc.

5. Încheiere. Evoluţia istorică a unei limbi este consecinţă a existenţei unui complex de factori de ordin biologic şi social. Prima categorie de factori constituie o bază supusă proceselor evolutive şi interactive, în care doar o parte a schimbărilor lingvistice îşi află cauzele. Deşi preexistente indivizilor şi comunităţii, aceste elemente nu sînt imuabile şi date, fiind supuse dezechilibrelor şi acţiunii factorilor interni şi externi. Concepută ca o comunitate socială, care se dezvoltă într-un anumit mediu geografic şi social, comunitatea lingvistică reprezintă un mediu de interacţiune, esenţialmente favorabil schimbărilor deprinderilor articulatorii şi legilor care guvernează alunecările determinate de aceasta. Acelaşi mediu, însă, este favorabil schimbărilor care nu se mai supun unor factori inconştienţi. Ca orice activitate umană, limba şi vorbirea reprezintă obiecte ale cunoaşterii umane şi sînt supuse modificărilor conştiente. Caracterul de activitate deprinsă şi exercitată cu ajutorul anumitor reflexe (comparaţia cu un meşteşug ar putea fi potrivită) nu implică nicicum absenţa ori importanţa redusă a factorului conştient în limbă şi în vorbire. Modificările lingvistice nu reprezintă doar o formă de manifestare a

face cu o tendinţă de arhaizare deoarece, *en*, ce-i drept, neaccentuat, nu este justificat de etimon, şi semnifică de fapt existenţa deja a tendinţei *en* > *in* (în Moldova de nord), aflată în desfăşurare şi care, cum se vede, întîmpina unele rezistenţe manifestate prin astfel de reacţii. Este greu de precizat dacă tendinţa evolutivă apare pentru elementele moştenite (la care *ocină* este asimilat), în cele de origine slavă, sau în toate formele cu contextul corespunzător. Cert este că manifestarea se înregistrează indiferent de origine (adică indiferent şi de fonetica etimonului), în funcţie doar de context. *Frenghie* (la Neculce, p. 122) ar putea arăta că *in* apare mai tîrziu şi se impune cu greu în norma literară moldovenească (ceea ce este demonstrat), dar şi că aici avem a face cu o falsă regresiune de la *în*.

BDD-B1-07 © 2000 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.86 (2026-09-16 02:45:47 UTC)

activităţii unor reflexe ale unor configuraţii fiziologice. În momentul în care individul îşi observă activitatea, în limitele acelei configuraţii, el poate produce felurite modificări, orientate în funcţie de observaţiile, concluziile şi ţelurile sale.

Formele care apar astfel arată că limba funcţionează sincronic, fără a ţine realmente seama de diacronie, chiar şi atunci cînd vorbitorul are pretenţia că o face. Formele sînt clasificate mai puţin riguros, şi aceasta cu cît ele se îndepărtează mai mult de etimon, cu cît sunetele evoluează mai mult şi cu cît este mai mare posibilitatea ca un sunet să derive din mai multe sunete. Vorbitorul se lasă orientat de tendinţele limbii, care-i sînt contemporane, modificările operate de acesta producînd, uneori, restructurări la nivel formal. Faptul acesta se poate petrece întrucît modelele adoptate, sau paradigmele solicitate sînt (re)activate, fie sub presiunea unui împrumut (dintr-o altă limbi sau dintr-un grai vecin), fie sub cea a unei forme care se poate încadra în două tipare paradigmatice.

Fenomenul hipercorectitudinii, ca şi cel al etimologiei populare (cu care are anumite relaţii) este o formă de manifestare a conştiinţei lingvistice care, într–un sens, reprezintă o tulburare a limbii, mereu benefică deoarece dinamizează limba, fie în sensul ocolirii anumitor forme de către normă (cazul cel mai frecvent), fie în sensul adoptării lor. De o importanţă maximă în cadrul acestui fenomen, analogia se manifestă ca principiu fundamental prin care vorbitorul îşi fixează repere, emite judecăţi şi acţionează. Deseori avînd conotaţii sociale, hipercorectitudinea intră în jocul dintre formă şi fond generînd reacţii. Din această perspectivă, se poate considera că, la nivelul efectelor, fenomenul în discuţie reprezintă o modalitate a de manifestare a conservatorismului normelor.

BDD-B1-07 © 2000 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.86 (2026-09-16 02:45:47 UTC)